

Posudek vedoucího bakalářské práce

Název práce: Vztah vládce a zákona v Platónových dialozích *Ústava* a *Zákony*

Autor: Jakub Rajdl

Vedoucí práce: Mrg. Stanislav Synek, Ph.D.

Předložená bakalářská práce si klade za cíl porovnat, jakou úlohu a jaké kompetence mají vládci obce ve vztahu k zákonům v Platónových dialozích *Ústava* a *Zákony*. Toto poměrně široké a nesnadné téma si Jakub Rajdl zvolil sám a zpracovával jej svědomitě a samostatně. Jako vedoucí práce bych rád ocenil jeho solidní a svědomitý přístup. Student práci průběžně konzultoval a připomínky zapracovával. Po formální a jazykové stránce je práce na velmi dobré úrovni (poměrně časté jsou ovšem chyby v interpunkci).

Na předložené práci nejvíce oceňuji to, jak se student „popasoval“ s primárními texty: systematické shrnutí obsáhlých a interpretačně ne vždy jasných pasáží ze dvou textově nejrozsáhlejších Platónových děl je nesnadný úkol, jehož se Jakub Rajdl zhostil velmi dobře. Práce se sekundární literaturou je (bohužel, ale zároveň pochopitelně) úměrně tomu slabší: autor využívá nemnoho sekundárních textů spíše jen okrajově k doplnění svého výkladu. Je však třeba říci, že pročíst u tak širokého tématu byt jen základní sekundární literaturu a provést její komparaci by dalece přesahovalo nároky kladené na bakalářskou práci.

K některým pasážím práce mám nicméně několik připomínek:

- Když autor popisuje založení ideální obce vládcem-filosofem, vyhýbá se důležité otázce, kde se onen první filosof-zakladatel vezme. Namísto toho zde čteme paradoxní tvrzení, že filosof utvoří obec na základě znalosti ideje dobra, obec ho k této znalosti dovede, aby filosof následně obec správně uspořádal (s. 12–13). Zdá se mi, že se autor ve svém shrnutí *Ústavy* tomuto důležitému rozdílu mezi vládcem-zakladatelem a vládcem-pokračovatelem vyhýbá, přestože se to jistě jeho tématu týká (tj. bylo by dobré rozlišit vztah k zákonu u vládce-zakladatele a u vládce-pokračovatele).
- Některé pasáže popisující konkrétní ustanovení (např. o typech harmonií ve výchově, s. 14) zabíhají do zbytečných detailů.
- Autor vychází z předpokladu (a staví na něm i svůj závěr), že projekt *Ústavy* je „pouhý myšlenkový experiment“, zatímco *Zákony* jsou o obci uskutečnitelné. To je sice legitimní interpretace (*Ústavy*), měla by však být jednak doložena odkazem na primární a/nebo sekundární text(y), jednak chápána právě jen jako interpretace, a ne jako jednoznačný fakt. Mohl by ji autor lépe doložit?

V práci mi chybí hlubší či důkladnější *interpretace* některých klíčových motivů a zejména výsledků, k nimž autor dospěl a které uvádí v části 2.3 a v závěru:

- *Ústava* se snaží regulovat pomocí zákonů hlavně „rozplování“, eliminuje soukromé vlastnictví (strážců a filosofů) a ve výchově akcentuje správné formování duše. Naproti tomu v *Zákonech* je jedním ze základních pilířů Magnésie (a zárukou jednoty obce) správná distribuce majetku, jak autor uvádí na s. 22. Jak si autor vysvětluje, že pro *Ústavu* je klíčové udržovat dvě zvláštní třídy obyvatel (tj. strážce a vládce), kteří nemají žádné soukromí, co se majetku i rodiny týče, zatímco v *Zákonech* je naopak kladen důraz na to, aby každý občan soukromě vlastnil stanovený minimální díl? Je v tom rozpor? A pokud ano, lze jej nějak vysvětlit?
- Jak tyto dva dialogy (*Ústava* a *Zákony*) řeší problém „vlády zákona“ ve smyslu implementace zákonů do života obce (tj. jak popisují proces osvojování si zákonných ustanovení občany)? Jsou zde nějaké rozdíly?

- V části 2.2.3.2 autor uvádí, že „výchova v *Zákonech* je odlišná od výchovy (...) v *Ústavě*“, neboť (?) je založena „do značné míry na zvycích“ (s. 36). Nemohli bychom ale o *Ústavě* tvrdit totéž? Nelze výchovu popisovanou ve II. a III. knize *Ústavy*, jejímž cílem je důkladně vepsat do duší i těl strážců určité postoje a „mínění“ (*doxa*), chápat jako výchovu pomocí zvyku? A nejsou naopak i v *Zákonech* zmiňovány zákonná ustanovení relevantní pro výchovu (sám autor zmiňuje zákaz zpívat bezbožné písně, s. 37)?
- Je škoda, že autor více neokomentoval (nutný) zánik ideální obce v *Ústavě*, který zmiňuje v závěru (s. 44): přestože vládci-filosofové se více než 50 let připravovali na *de facto* svůj jediný a nejdůležitější „politický“ úkol, tj. dohlížet na „obecní rozplozování“, nakonec v tom podle známé pasáže v VIII. knize „nutně“ udělají chybu a ideální obec zanikne (resp. promění se v timumokracii). Jak tomuto zvláštnímu bodu Sókratova výkladu v kontextu *Ústavy* autor rozumí?

Celkové hodnocení. Práci považuji za velmi zdařilou a přes uvedené výtky navrhuji hodnocení **výborně až velmi dobře** v závislosti na průběhu obhajoby.

Mgr. Stanislav Synek, Ph.D.